

*Максютов А.О., к. пед.н.,
доц. кафедри географії та методики її навчання*

Мельниченко В.А.

УДПУ імені Павла Тичини

andriy.maksyutov@udpu.edu.ua

ОБ'ЄКТИ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО

Світова спадщина ЮНЕСКО знайшла новий виток популярності в останні роки: в 2018 році налічувалося 878 світових цінностей, у 2019 році їх кількість досягла 1007. Це відбулося на тлі усвідомлення людством своєї духовної основи, з ростом потреби в міжкультурних, міжетнічних та політичних зв'язках.

За рахунок природних і культурних об'єктів, внесених до списку Всесвітньої спадщини, людина формує погляд на інші цінності, на навколишнє середовище. Об'єкти, які не мають статусу Всесвітньої спадщини, мають не меншу цінність, ніж пам'ятки зі списку ЮНЕСКО і гідні такої ж уваги, що як і відбувається останнім часом в світі. Поряд зі світовими цінностями зріс інтерес до «рядових» пам'яток [1].

Ще одна причина, за якою нові об'єкти вносяться в список Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО це проблеми, що ставлять під загрозу той чи інший природний, культурний чи змішаний об'єкт. У зв'язку з цим світова громадськість прагне зберегти всі ті цінності людства, якими володіє на сьогоднішній день.

Культурна спадщина – частина матеріального і духовного життя, побуту і укладу, успадковане і сприйняте від колишніх поколінь, що витримало випробування часом і передається наступним поколінням, як щось цінне і шановане. Це поняття дано понад двісті років тому, але як точно і об'ємно воно відображає сенс, який ми вкладаємо, кажучи про культурну спадщину. В даний час культурну спадщину потрібно розглядати як найважливіший ресурс, свого

роду індикатор, який визначає економічний, соціально-культурний розвиток країни, його географічний потенціал та інформативність, як на національному, так і на локальному рівні.

Культурна спадщина це – «Пам'ятники минулого в наших ... містах – це великий і невгамовний лекторій, який навчає патріотизму, сприяє естетичному вихованню, що оповідає про велику роль народу в історії культури. Турбота про пам'ятники - це турбота не тільки про минуле, але головним чином про майбутнє, наших нащадків, яким вони, безсумнівно, знадобляться. Десятки поколінь зберігали для нас ці пам'ятники, і наш борг передати цю культурну естафету майбутнім поколінням» [3].

Переважна більшість дослідників розглядають культурну спадщину ще й як «Інформаційний носій». Культурна спадщина – це інформаційний потенціал, відображений в явищах, подіях, матеріальних об'єктах і необхідний для людству для його розвитку, а також зберігається для передачі майбутнім поколінням.

Під культурною спадщиною в контексті інформації розуміємо форму закріплення і передачі сукупного духовного досвіду людства, в якому виділяються дві його складові: духовні (мова, ідеали, традиції) і матеріальні (музейні, архівні, бібліотечні фонди, пам'ятники архітектури, археології, науки і мистецтва, пам'ятні знаки, споруди, ансамблі, визначні місця та інші свідчення історичного минулого, унікальні ландшафти, спільні творіння людини і природи, сучасні споруди, що представляють собою цінність з точки зору історії, мистецтва чи науки) [3].

Таким чином, об'єкти культурної спадщини розглядаються і вивчаються з різних точок зору, для цілісності цієї роботи нам буде потрібно сукупність всіх підходів, щоб розглянути їх більш детально і побудувати просторовий аналіз.

У конвенції «Про охорону Всесвітньої культурної і природної спадщини» усі об'єкти діляться на:

– культурні: це унікальні, зроблені людиною архітектурні споруди, городища, фрески, свідчення побуту, прикраси, живопис, національні костюми,

меморіали, місця боїв і багато іншого;

– природні: це ряд феноменів, справжніх шедеврів самої природи: вулкани, водоспади, карстові озера, унікальні болота, рідкісні ландшафти, геологічні оголення, зникаючі та рідкісні види тварин, ділянки реліктових лісів і т.д.;

– природно-культурні об'єкти, які відображають об'єкти, що поєднують як природну, так і історично-культурну цінність, які демонструють нерозривний зв'язок між природою і людиною: наприклад це унікальні садово-паркові комплекси, штучні водойми, садиби, руїни древніх поселень, святі місця, наскальні розписи [2].

Отже, аналіз територіальної структури об'єктів показав, що найбільша кількість об'єктів Всесвітньої спадщини розташована в Євразії. Це пояснюється раннім освоєнням території. Та ж ця закономірність зберігається на інших континентах, окрім Австралії, де в структурі списку об'єктів переважають природні об'єкти.

Об'єкти, що знаходяться під загрозою знаходяться переважно в країнах Південної Америки, Африки, Близького Сходу, Індонезії. Причина тут полягає в тому, що це країни з нестабільною політичною (в стані військового конфлікту) або економічною обстановкою. Урядам саме цих країн необхідно приділяти більше уваги стану культурних і природних об'єктів, що мають світове значення.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69 (дата звернення: 12.03.2020).

2. Поливач К. А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / за ред. Л. Г. Руденка. Київ : Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.

3. Список Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. *Центральний державний електронний архів України*. URL: <https://tsdea.archives.gov.ua/exhibitions/unesco/> (дата звернення: 12.03.2020).